

Crítica

Opinió

El llibre de la setmana

Càpsules
a la deriva**MARE**

Isabel del Río

Spècula

145 pàg. / 14,90 €

Descrita com una odissèa espacial amb rerefons filosòfic que juga amb els mites cíclics de les primeres civilitzacions, amb el concepte de temps i amb la teoria de les dimensions múltiples, la flamant editorial Spècula –impulsada per Marc Moreno, editor de Llibres del Delicte– publica *Mare*, la primera novel·la de ciència-ficció de l'escriptora Isabel del Río (Barcelona, 1983) i el segon volum del segell, amb una coberta deliciosa il·lustrada pel gran Àlex Santaló que inspira una fugida del planeta blau, com les portades dels discos *El poeta Halley*, de Love of Lesbian, o *La gran esfera*, de La Casa Azul.

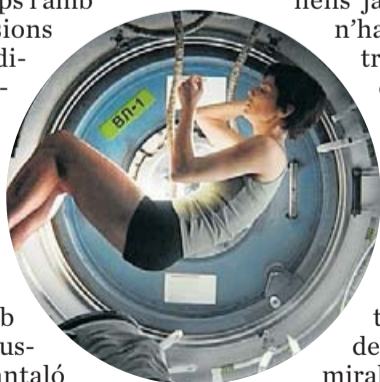
Però *Mare* va més enllà d'una mera fugida d'un món invivable. Llegint les tres parts de la novel·la d'Isabel del Río la sensació del lector és semblant a la d'aquella mena de malsons en què et

quedes tancat en un ascensor i notes com les parets se't van apropant fins a esclafar-te. L'horror còsmic de què parla Marc Pastor i la claustrofòbia angioixant que és capaç d'encomanar Isabel del Río amb la seva narrativa és un dels punts forts de *Mare*. Entre la ciència-ficció clàssica i la novel·la de terror, apocalíptica, Isabel del Río crea una història on una mare i el seu fill viatgen a l'espai –“Ara la nostra llar”– clausurats en una càpsula fugint d'una Terra agònica mancada de recursos després que la Lluna partís el planeta en dos.

Una distopia molt real

Mare comença quan mare i fill ja porten deu anys vivint enclaustrats –tot i que aviat els separen–, gastant una rutina monòtona que només es trenca quan arriben a la base de Ganimedes, una estació espacial de cinc plantes que fa de centre social, burocràtic i magatzem de mercaderies. El temps i l'espai es barregen, com les realitats múltiples que planteja l'autora, i l'angoixa creix i creix sense aturador. Sort de la Penèlope, l'escriptora que fila i desfila el relat com li plau però que centra el lector perquè no es dispersi davant de tanta inconexió. La mare. La protagonista i narradora d'aquesta història que té diverses identitats. Ella explica que, malgrat la literatura i el cinema que havien explotat el tema, la realitat va ser molt diferent. D'un dia per l'altre es van veure obligats a fugir i molta gent es va quedar enrere. Des de la “claraboia a l'infinit” on viu amb el seu Lluç, ja adolescent, la mare es lamenta que el noi només coneix “la reclusió imposada per la supervivència”. No tenen menjar real ni aigua. L'esperança de vida ha baixat fins als 55 anys. Porten un xip subcutani que els ha mig deshumanitzat: “Les emocions ens afebleixen, causen inclinació i això porta a l'aflicció i als conflictes”. Però la mare enyora constantment la vida a la Terra, amb en Lluç i en David. El talent d'Isabel del Río per crear una nova realitat, distòpica però gens inversemblant, és innegable.

Un cop sola a la càpsula, la mare narradora en primera persona s'estremeix per les noves notícies que li arriben: tres nens ja han nascut a l'espai i n'han desaparegut molts altres menors de dotze anys; el seu fill Lluç té la missió de viatjar a Saturn per ajudar a posar en marxa la nova base i s'apropa un ésser abissal amb tentacles. A partir d'aquest moment, la mare viu una doble línia temporal: abans i després de l'evacuació. Com en un mirall amb possibilitats de ser travessat, la dona d'abans té visions futures, com en un somni psicodèlic. Està angioixada per la solitud i per una existència plana, organitzada i controlada pels temps de reaprovisionament i les notícies en pantalla. El lector empatitza i pateix. Terroritzada, la mare només pensa en el seu fill. I embogeix. *Mare* és una obra mestra. 📖

Això no cal dir-ho

JAVIER
PÉREZ ANDÚJARSempre
hem viscut
al castell

Mai no sabrem si hem sortit de la pandèmia, igual que la Merricat i la seva germana no sortiran mai més del castell, o del casalot cremat on viuen, si és que viuen, o el que sigui allò que passa a la novel·la de Shirley Jackson *Sempre hem viscut al castell* (L'Altra, 2016, trad. Martí Sales). Potser hi ha pandèmia rere el confinament com hi ha vida després de la mort, no vull dir científicament, més aviat em refereixo al pressentiment que les coses mai no acaben. Ni tan sols cal que comencin alguna vegada. Passa el mateix amb els personatges d'aquesta novel·la de Jackson. I fan la mateixa por.

Perquè sortir del confinament i trobar una societat més tancada, encara més, de la que vam deixar abans de recloure'ns fa que hom prengui consciència de com la vida, la vida no, el sistema de vida, ens transforma en fantasmes. Fora del confinament el que hi ha és més confinament (polític, social, laboral, moral...). Fa anys que ho cantava Adriano Celentano, *la situazione non è buona*.

No convé acostar-se als fantasmes, a les coses que no existeixen: de seguida t'engampen. Així, quan entrem a internet caiem presos de les seves xarxes. Hi ha encara més confinament al no-res virtual que a la vida real. Hem canviat la vida per la contemplació, preferim opinar a viure. Ens fan creure que un comentari en una xarxa social té alguna cosa a veure amb la llibertat d'expressió, i reclamem la nostra llibertat d'escriure-hi el que pensem (pensar ja no és el que era). El cas, però, és que quan s'escriu als carrers (les famoses pintades), encara que fos més brut, hi havia més llibertat d'expressió. Això passa perquè la llibertat embruta, i ara vivim temps en què la gent prefereix no tocar-se mal que això ens porti a viure confinats.

No convé acostar-se als fantasmes, a les coses que no existeixen: de seguida t'engampen

Per a Kafka, els confinaments acaben en metamorfosi. De cop, un matí ens adonem que no podem sortir de la nostra habitació, i comencem a escampar a tort i a dret els nostres parers i fotos de menjar. Aquesta és la transformació.

Com la Merricat, també té 18 anys la Sophie quan, convertida en una vella, arriba a un castell rodaron a la novel·la de Diana Wynne Jones *El castell ambulat* (Indòmita, 2022), molt coneguda per l'adaptació anime de Miyazaki. Amb aquesta història ens diuen que cal anar al castell i que les transformacions són per dintre. I que la màgia és superior a la por i a l'absurd. Bon Nadal. 📖

Anna
Carreras